

М. М. Олексієнко

Аналіз розвитку сільських територій України в контексті протидії зовнішнім економічним чинникам економічній безпеці держави

Проаналізовано в регіональному вимірі стан властивостей сільських територій щодо протидії негативним зовнішнім економічним чинникам на прикладі визначення інтегрального рівня стану безпеки секції А Класифікатора видів економічної діяльності у 2011 р.

Ключові слова: зовнішньоекономічна безпека держави, показник-стимулятор, показник-дестимулятор, накопичені обсяги акціонерного капіталу нерезидентів, рівень маржинального прибутку

Відбудова незалежної від зовнішніх чинників економіки можлива лише за умов своєчасного визначення і використання позитивних як зовнішніх, так і, передусім, внутрішніх факторів. Основним завданням органів державного управління, які відповідають за поточну оцінку рівня економічної безпеки та розробку перспективних та індикативних планів соціально-економічного розвитку сільських територій (СТ), є організація і проведення ретельного моніторингу регіональних та місцевих показників за усіма видами економічної діяльності, а також показників їх зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) з метою їх порівняння з відповідними показниками урбанізованих територій та визначення конкретних кроків щодо мінімізації ознак незбалансованості, недиверсифікованості, диспропорцій, монополізації та надмірної концентрації. Для економіки України сталий розвиток СТ як базових у функціонуванні агропромислового комплексу (АПК) – на поточний момент єдиного сектора національної економіки, що має тренд до зростання. АПК є постійним стабілізатором балансу зовнішньої торгівлі (ЗТ), зорієнтованим на забезпечення продовольчої безпеки держави та зростання її експортного потенціалу.

Згідно Конституції України, забезпечення економічної безпеки є найважливішою функцією держави, справою всього Українського народу [1, ст. 17]. Водночас, на тлі незворотної демократизації і відкритості, народ, перманентно підвищуючи свою громадянську свідомість, повинен зрозуміти, що недоцільно делегувати весь спектр цих повноважень виключно уряду або окремим суб'єктам ЗЕД, які у вузькому колі спроможні досягти певного консенсусу далеко не на користь загальнонаціональним інтересам. Зрештою, «латання дірок», у ручному режимі і нашвидкуруч, здійснюють лише окремі представники вищих органів виконавчої влади. Реалії сьогодення вимагають

© М. М. Олексієнко, 2013.

ретельного аналізу дотримання вимог економічної безпеки, зокрема її зовнішньої складової, на рівні кожного регіону [5, с. 432].

Аналіз базових для ЗЕД показників розвитку сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства (секції А Класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД)) СТ доцільно розпочати з визначення індикаторів, як стимуляторів, так і дестимуляторів (табл. 1).

У 28441 сільських населених пунктах України станом на 1 січня 2013 року проживало 14,2 млн. осіб. (31,1% від загальної кількості населення), при чому в п'яти західних областях країни сільське населення є домінуючим: у Закарпатській (62,8%), у Чернівецькій (57,5%), в Івано-Франківській (56,6%), у Тернопільській (55,9%), у Рівненській (52,2%). Якщо в Україні кожен четвертий сільський мешканець (24,7%) вважається зайнятим у секції А КВЕД-2010, то відповідний показник у регіонах перебуває в межах: від 9,0% у Київській обл. (що означає високий рівень диверсифікації працевлаштування сільського населення у не лише у зазначеній, а й у двадцяти інших видах економічної діяльності) до 51,1% у Донецькій обл. (що відображає дефіцит альтернатив у виборі трудової діяльності мешканцями сіл регіону). Наявну в Україні дрібноукладність сільськогосподарського виробництва характеризує інший показник – частка найманих працівників серед зайнятого населення в секції А. При загальнодержавному значенні цього показника 21,4% серед областей відзначається регіон-лідер – Київська обл. (82,7%) та регіон-аутсайдер – Закарпатська обл. (5,3%). Зазначений показник доцільно вважати стимулятором.

У 2011 р. лідерами за обсягами випуску товарів і послуг секцією А були Київська, Дніпропетровська, Полтавська, Вінницька і Черкаська обл., водночас незначні обсяги випуску мали секції А в областях: Закарпатській, Чернівецькій, Івано-Франківській, Луганській і Волинській. Черкаська обл. лідирує за темпами приросту обсягів випуску, однак має високу частку проміжних витрат, які зростають швидше за ВДВ. Водночас, лідерами з нагромадження ВДВ у секції А були Київська, Дніпропетровська, Харківська, Вінницька і Полтавська обл., а аутсайдерами за цим показником були Чернівецька, Закарпатська, Луганська, Волинська та Івано-Франківська області. Секція А по всій країні у 2001-2007 рр. втрачала свою частку у ВДВ, однак із завершенням негативного тренду в Луганській і Сумській обл. у 2011 р. спостерігається тотальне зростання вагомості агровиробництва [3, с. 44].

У 2001-2011 рр. рівень маржинального прибутку (РМП) – часток ВДВ в обсягах випуску – секції А загалом по країні знизився з 44,4 до 42,5%. Найвищим у 2011 р. (51,2%) він був у Закарпатській обл. (де дрібноукладні господарства мінімізують проміжні витрати), найнижчим (37,4%) – у Черкаській обл. У Донецькій обл. (через значні обсяги внутрішнього інвестування) спостерігається найсприятливіший позитивний тренд для розвитку, водночас протилежний тренд – у Сумській обл. (табл. 2).

Таблиця 1

Визначення базових індикаторів секції А України та її регіонів у 2011 р.

Україна	АР Крим	Вінницька	Волинська	Дніпропетровська	Донецька	Житомирська	Закарпатська	Запорізька	Львівно-Франківська	Київська	Кіровоградська	Луганська	Львівська	Миколаївська	Одеська	Полтавська	Рівненська	Сумська	Тернопільська	Харківська	Херсонська	Хмельницька	Черкаська	Чернівецька	Чернігівська
60354,9	2608,1	2649,2	2014,4	3192,3	2651,7	2982,7	1275,3	2718,3	1392,7	2812,1	2458,8	2668,3	2181,3	2458,5	3331,4	2875,0	2005,1	2383,2	1382,4	3141,8	2846,1	2062,9	2091,6	809,6	3190,3
36483,3	1498,9	1823,3	830,9	2199,4	1779,2	1289,7	404,7	2133,5	489,8	1513,7	1781,1	1719,0	1031,5	1784,8	2216,4	182,5	825,4	1439,1	959,9	2180,2	1764,4	1468,9	1312,1	448,9	1719,7
0,604	0,575	0,688	0,412	0,689	0,671	0,432	0,317	0,785	0,352	0,538	0,724	0,644	0,473	0,726	0,665	0,651	0,412	0,604	0,694	0,694	0,620	0,712	0,627	0,554	0,539
3410,3	172,8	211,0	116,1	102,2	210,1	83,5	124,1	127,1	138,0	58,8	129,6	127,5	204,3	137,9	159,1	128,1	91,0	112,2	134,8	152,0	143,9	158,8	151,7	105,0	122,7
0,093	0,115	0,116	0,140	0,046	0,118	0,065	0,307	0,060	0,282	0,039	0,073	0,074	0,198	0,077	0,072	0,068	0,110	0,078	0,140	0,082	0,082	0,108	0,116	0,234	0,071
728,8	33,7	48,8	16,3	41,5	40,5	26,8	6,8	31,9	10,1	48,5	30,1	22,3	14,7	24,7	37,8	16,4	28,4	13,6	37,1	27,2	27,2	43,7	10,3	34,5	
0,214	0,195	0,231	0,140	0,406	0,193	0,321	0,055	0,251	0,073	0,825	0,232	0,175	0,072	0,179	0,238	0,180	0,253	0,101	0,244	0,227	0,227	0,288	0,098	0,281	
26970,5	824,1	1595,3	498,6	1884,9	1432,5	760,0	189,4	1615,2	334,1	1134,6	1641,2	994,4	563,4	1539,7	1789,3	521,3	1059,2	778,3	1712,3	1427,9	1076,0	1206,1	303,3	1143,2	
0,731	0,550	0,875	0,600	0,857	0,805	0,589	0,468	0,757	0,683	0,750	0,921	0,546	0,863	0,907	0,812	0,632	0,736	0,811	0,785	0,809	0,809	0,919	0,677	0,665	
26008,1	9106	15658	6702	15951	13441	8715	4892	9632	6263	17682	10467	6541	9739	9302	10910	4808	7251	8413	14476	10322	4643	14572	5208	9297	
110564	3879	6278	2722	6965	6014	3688	2549	4183	2964	7193	4635	2685	4637	4480	4808	3067	3158	3448	6292	6292	4643	5455	2344	3810	
0,095	0,109	0,236	0,168	0,058	0,043	0,184	0,152	0,099	0,127	0,139	0,251	0,056	0,098	0,179	0,084	0,176	0,151	0,227	0,091	0,209	0,273	0,226	0,205	0,197	

Таблиця 2

Динаміка рівнів маржинального прибутку секції А КВЕД-2005 України та її регіонів у 2001-2011 роках

Україна та її регіони	Роки, рівні маржинального прибутку секції А										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Україна	0,444	0,443	0,439	0,435	0,428	0,434	0,419	0,417	0,417	0,426	0,425
АР Крим	0,453	0,423	0,439	0,418	0,408	0,410	0,391	0,416	0,400	0,414	0,426
Вінницька	0,445	0,451	0,478	0,467	0,442	0,432	0,411	0,429	0,427	0,415	0,401
Волинська	0,420	0,426	0,431	0,420	0,426	0,402	0,396	0,402	0,401	0,418	0,406
Дніпропетровська	0,466	0,454	0,477	0,464	0,436	0,437	0,437	0,414	0,412	0,381	0,437
Донецька	0,417	0,436	0,428	0,431	0,426	0,398	0,401	0,384	0,387	0,434	0,447
Житомирська	0,413	0,402	0,416	0,410	0,405	0,389	0,404	0,445	0,418	0,423	0,423
Закарпатська	0,541	0,542	0,536	0,527	0,525	0,503	0,498	0,509	0,504	0,513	0,521
Запорізька	0,443	0,455	0,415	0,424	0,414	0,414	0,472	0,424	0,426	0,450	0,434
Івано-Франківська	0,498	0,511	0,499	0,473	0,475	0,459	0,455	0,447	0,446	0,480	0,473
Київська	0,462	0,435	0,450	0,426	0,411	0,394	0,382	0,334	0,351	0,400	0,407
Кіровоградська	0,444	0,451	0,464	0,463	0,442	0,436	0,443	0,455	0,444	0,444	0,443
Луганська	0,421	0,448	0,435	0,432	0,425	0,411	0,469	0,443	0,447	0,403	0,410
Львівська	0,519	0,502	0,506	0,487	0,491	0,482	0,480	0,497	0,470	0,466	0,476
Миколаївська	0,465	0,463	0,443	0,460	0,431	0,424	0,455	0,465	0,484	0,502	0,482
Одеська обл.	0,475	0,452	0,407	0,427	0,402	0,394	0,428	0,461	0,447	0,455	0,441
Полтавська	0,434	0,400	0,355	0,366	0,388	0,379	0,412	0,383	0,409	0,437	0,401
Рівненська	0,437	0,428	0,418	0,406	0,439	0,423	0,417	0,453	0,430	0,413	0,423
Сумська	0,404	0,392	0,400	0,424	0,422	0,411	0,407	0,423	0,407	0,392	0,375
Тернопільська	0,393	0,406	0,411	0,415	0,416	0,404	0,399	0,389	0,413	0,383	0,392
Харківська	0,442	0,469	0,431	0,439	0,408	0,398	0,425	0,373	0,404	0,418	0,435
Херсонська	0,414	0,438	0,427	0,429	0,418	0,421	0,379	0,452	0,439	0,446	0,450
Хмельницька	0,435	0,428	0,435	0,431	0,434	0,409	0,398	0,434	0,397	0,384	0,395
Черкаська	0,419	0,411	0,400	0,393	0,409	0,408	0,350	0,334	0,351	0,364	0,374
Чернівецька	0,421	0,441	0,441	0,462	0,462	0,455	0,466	0,481	0,467	0,468	0,450
Чернігівська	0,406	0,422	0,432	0,425	0,424	0,401	0,416	0,418	0,422	0,424	0,410

Незважаючи на загальноосвітові тенденції щодо зменшення частки АПК у загальній кількості зайнятих до 5%, у 2012 р. в Україні цей показник стабілізувався на рівні 17,2%. Підтримання загальноосвітowego тренду щодо зменшення робочих місць у сільському господарстві, відбулося, передусім, за рахунок стрімкої негативної динаміки у західних регіонах України (у Волинській і Тернопільській обл. кількість робочих місць у секції за дванадцять років скоротилася в 5,8 разу). Позитивом 2012 р. є збільшення робочих місць у секції А у більшості регіонів країни. У 2002 р. у двадцяти регіонах України розпочалося падіння часток найманих працівників у кількості зайнятого населення в секції А, з 2003 р. це явище продовжувалося практично у всіх регіонах, за виключенням Київської обл. (де ситуація постійно коригувалася). У 2012 р., з початком зростання цього показника у чотирнадцяти регіонах, намітився позитивний тренд у розвитку високоорганізованого агровиробництва (табл. 3).

У 2006-2012 рр. частка продовольства в експорті товарів України зростає з 12,3 до 26% [2]. На шляху надання регіонам більшої самостійності у веденні ЗЕД і відповідної товарної диверсифікації експорту слід поступово вирівнювати частки продукції АПК у загальних обсягах експорту товарів на рівні 25% (наприклад, Дніпропетровській обл. – збільшити в п'ятеро, а Чернігівській – зменшити вдвічі) (табл. 4).

Спостерігається збільшення як обсягів імпорту продовольчих продуктів, так і часток цього імпортованого продовольства у загальних обсягах витрат у більшості регіонів. Лідерами з обсягів імпорту у 2012 р. стали: м. Київ, Одеська, Київська, Львівська і Донецька обл., а найбільшу частку імпортованих продуктів у загальних обсягах споживання (витрат) мали області: Київська (12,9%), Одеська (8,8%), Львівська (7,1%), Сумська (6,9%) і Чернігівська (4,3%). У цих регіонах імпортовані продукти отримували подальшу переробку розповсюджувалися в інші області (наприклад, Львівська обл. імпортувала м'ясопродуктів на 214,6 млн. дол. США, більшість з яких переробила в ковбасні вироби, а Харківська, Полтавська і Чернігівська обл. лише на імпорт тютюну витрачають щороку від 100 до 140 млн. дол. США). Менше 1% витрат на імпорт продовольства у 2012 р. мали області: Івано-Франківська, Луганська, Херсонська, Хмельницька і Рівненська. З метою товарної диверсифікації імпорту слід поступово вирівнювати частки продуктів харчування в обсягах імпорту товарів на рівні 5% (табл. 5).

Незначний накопичений обсяг акціонерного капіталу нерезидентів (HO_{AKNP}) пояснюється низьким рівнем розвитку дорожньої і телекомунікаційної інфраструктури, зародковим станом прозорого бізнес-клімату та привабливого інвестиційного клімату, дрібноукладністю агровиробництва у багатьох регіонах країни. Так, наприклад, іноземні інвестори не бажають мати справ із малими та середніми агровиробниками. Зазвичай їх цікавить довготривала

Таблиця 3

Динаміка часток найманих працівників у кількості зайнятого населення секції А КВЕД-2010 України та її регіонів у 2001-2012 рр.

Україна та її регіони	Роки, частки найманих працівників у кількості зайнятого населення секції А											
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Україна	0,573	0,515	0,434	0,410	0,359	0,360	0,322	0,301	0,287	0,259	0,214	0,214
АР Крим	0,429	0,305	0,280	0,316	0,316	0,316	0,333	0,322	0,258	0,245	0,195	0,163
Вінницька	0,555	0,517	0,409	0,466	0,458	0,399	0,361	0,342	0,300	0,284	0,231	0,232
Волинська	0,376	0,321	0,332	0,338	0,313	0,323	0,276	0,252	0,220	0,184	0,140	0,119
Дніпропетровська	0,495	0,494	0,433	0,435	0,405	0,412	0,438	0,471	0,425	0,401	0,406	0,414
Донецька	0,445	0,428	0,368	0,412	0,349	0,345	0,326	0,314	0,299	0,271	0,193	0,188
Житомирська	0,883	0,856	0,856	0,477	0,371	0,611	0,583	0,535	0,474	0,401	0,321	0,329
Закарпатська	0,358	0,237	0,112	0,121	0,091	0,094	0,085	0,083	0,089	0,065	0,055	0,053
Запорізька	0,718	0,488	0,416	0,347	0,410	0,448	0,410	0,379	0,380	0,305	0,251	0,269
Львівно-Фрانیківська	0,257	0,215	0,214	0,168	0,152	0,164	0,133	0,117	0,094	0,083	0,073	0,059
Київська	0,899	0,909	0,880	0,711	0,836	0,772	0,802	0,852	0,846	0,881	0,825	0,827
Кіровоградська	0,733	0,519	0,437	0,444	0,353	0,353	0,289	0,258	0,270	0,254	0,232	0,242
Луганська	0,460	0,430	0,441	0,333	0,266	0,249	0,219	0,217	0,204	0,188	0,175	0,193
Львівська	0,288	0,268	0,213	0,195	0,174	0,194	0,165	0,149	0,128	0,101	0,072	0,072
Миколаївська	0,599	0,567	0,588	0,497	0,416	0,388	0,300	0,243	0,238	0,220	0,179	0,175
Одеська	0,523	0,479	0,404	0,494	0,470	0,409	0,361	0,340	0,363	0,333	0,238	0,247
Полтавська	0,791	0,968	0,634	0,521	0,488	0,544	0,471	0,470	0,461	0,445	0,393	0,393
Рівненська	0,617	0,822	0,578	0,526	0,440	0,455	0,364	0,328	0,289	0,246	0,180	0,173
Сумська	0,906	0,825	0,553	0,602	0,488	0,486	0,476	0,404	0,402	0,339	0,253	0,246
Тернопільська	0,802	0,622	0,453	0,362	0,258	0,291	0,238	0,188	0,158	0,139	0,101	0,104
Харківська	0,605	0,484	0,458	0,495	0,365	0,376	0,324	0,293	0,341	0,329	0,244	0,271
Херсонська	0,598	0,512	0,378	0,322	0,246	0,238	0,231	0,243	0,255	0,227	0,227	0,196
Хмельницька	0,772	0,669	0,598	0,470	0,399	0,319	0,271	0,243	0,222	0,195	0,189	0,173
Черкаська	0,731	0,606	0,599	0,489	0,414	0,424	0,354	0,344	0,358	0,323	0,288	0,299
Чернівецька	0,486	0,498	0,277	0,244	0,198	0,177	0,147	0,140	0,117	0,104	0,098	0,091
Чернітвська	0,565	0,573	0,473	0,470	0,419	0,419	0,392	0,380	0,361	0,331	0,281	0,277

Таблиця 4
Динаміка обсягів експорту продовольства (млн дол. США) та їхніх часток у загальних обсягах експорту товарів України та її регіонів у 2006-2012 рр.

Україна та її регіони	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	Обсяги	Частка	Обсяги	Частка	Обсяги	Частка	Обсяги	Частка	Обсяги	Частка	Обсяги	Частка	Обсяги	Частка
Україна	4707,2	0,123	6241,9	0,127	10816,0	0,162	9470,8	0,239	9932,5	0,193	12792,4	0,187	17871,3	0,260
АР Крим	51,7	0,129	34,5	0,075	55,4	0,094	73,3	0,172	53,1	0,094	46,1	0,068	75,7	0,085
Вінницька	230,2	0,570	293,8	0,605	267,9	0,555	310,0	0,647	371,7	0,656	433,8	0,656	430,0	0,659
Волинська	90,4	0,269	111,6	0,264	92,9	0,200	67,8	0,212	94,9	0,218	115,4	0,179	93,5	0,154
Дніпропетровська	126,8	0,018	170,0	0,017	364,5	0,028	276,3	0,053	264,9	0,033	300,1	0,029	491,9	0,049
Донецька	217,6	0,025	375,0	0,035	500,0	0,035	450,7	0,048	639,3	0,049	737,9	0,043	826,0	0,058
Житомирська	60,8	0,193	66,2	0,163	63,0	0,121	49,5	0,136	50,5	0,128	73,1	0,142	83,0	0,151
Закарпатська	24,0	0,035	71,9	0,064	54,6	0,045	52,1	0,056	50,2	0,043	58,3	0,042	64,2	0,046
Запорізька	112,3	0,036	208,9	0,048	254,5	0,047	153,2	0,056	281,1	0,088	198,8	0,048	339,5	0,085
Київська	15,2	0,012	42,0	0,042	39,6	0,055	42,5	0,127	76,2	0,150	45,8	0,049	56,4	0,069
Львівська	111,0	0,192	184,1	0,245	253,6	0,269	502,0	0,481	644,0	0,495	847,2	0,499	1195,1	0,603
Кіровоградська	49,5	0,262	52,3	0,192	103,6	0,265	92,5	0,368	157,2	0,467	248,4	0,560	369,0	0,585
Луганська	35,5	0,012	77,6	0,020	130,9	0,021	58,6	0,031	52,6	0,016	49,6	0,008	52,7	0,013
Львівська	43,5	0,054	65,3	0,064	71,9	0,072	84,5	0,106	159,9	0,164	202,8	0,169	430,2	0,320
Миколаївська	235,8	0,222	264,5	0,239	753,8	0,457	718,2	0,469	843,8	0,528	742,7	0,449	1369,1	0,577
Одеська	156,9	0,205	320,6	0,292	477,7	0,206	560,7	0,388	549,4	0,326	552,0	0,358	673,7	0,377
Полтавська	63,4	0,034	178,6	0,083	254,0	0,099	213,8	0,169	222,1	0,100	431,4	0,129	446,3	0,131
Рівненська	36,9	0,127	29,9	0,078	32,8	0,072	34,3	0,106	36,5	0,092	43,9	0,081	53,3	0,106
Сумська	38,8	0,076	56,9	0,083	86,7	0,095	83,3	0,117	99,5	0,133	137,4	0,135	176,6	0,157
Тернопільська	33,5	0,411	46,5	0,372	38,9	0,270	28,0	0,218	22,1	0,168	74,0	0,307	89,0	0,376
Харківська	148,1	0,167	209,7	0,183	377,0	0,243	415,9	0,318	418,3	0,292	554,2	0,300	605,1	0,299
Херсонська	106,3	0,433	118,9	0,365	158,0	0,395	166,7	0,475	159,6	0,455	180,3	0,532	179,1	0,545
Хмельницька	38,1	0,172	60,8	0,180	73,7	0,176	74,3	0,302	81,2	0,279	113,3	0,288	149,5	0,325
Черкаська	73,8	0,153	99,0	0,144	224,8	0,259	188,9	0,353	261,8	0,389	460,2	0,435	413,2	0,410
Чернівецька	12,9	0,115	23,0	0,106	13,0	0,078	14,1	0,118	11,7	0,113	14,1	0,103	10,4	0,083
Чернігівська	41,7	0,133	38,5	0,106	83,2	0,199	106,4	0,358	109,6	0,338	167,7	0,401	284,4	0,524
м. Київ	2416,9	0,559	2974,9	0,558	5897,4	0,682	4612,6	0,676	4225,6	0,595	5876,4	0,648	9805,3	0,768
м. Севастополь	21,3	0,210	25,7	0,236	29,1	0,234	28,9	0,312	32,7	0,335	25,3	0,204	38,0	0,239

Таблиця 5

Динаміка обсягів імпорту продовольства (млн дол. США) та часток цього імпорту у загальних обсягах внутрішнього споживання (витрат) регіонів у 2006-2012 рр.

Україна та її регіони	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	Обся- ги	Частка	Обся- ги	Частка	Обся- ги	Частка	Обся- ги	Частка	Обся- ги	Частка	Обся- ги	Частка	Обся- ги	Частка
Україна	3078,9	0,036	3995,2	0,035	6271,9	0,042	4799,7	0,046	5620,7	0,047	6170,5	0,043	7269,6	0,045
АР Крим	18,8	0,005	20,2	0,004	53,3	0,009	32,0	0,008	46,9	0,010	54,6	0,009	82,3	0,012
Вінницька	24,6	0,010	25,9	0,008	89,0	0,020	48,5	0,016	41,5	0,012	42,6	0,010	48,3	0,010
Волинська	35,2	0,023	33,5	0,016	68,5	0,025	51,2	0,027	95,2	0,044	74,3	0,028	113,3	0,038
Дніпропетровська	136,4	0,021	165,5	0,020	304,5	0,027	179,7	0,024	201,0	0,023	264,0	0,024	368,7	0,030
Донецька	163,9	0,021	193,3	0,018	231,7	0,016	214,3	0,022	288,2	0,026	303,0	0,022	452,3	0,029
Житомирська	24,1	0,013	43,5	0,018	84,5	0,027	81,5	0,036	42,6	0,017	45,8	0,014	44,3	0,012
Закарпатська	25,3	0,014	62,8	0,028	56,6	0,020	35,4	0,017	44,6	0,019	62,5	0,022	84,0	0,026
Запорізька	57,3	0,017	84,4	0,019	139,9	0,024	104,3	0,026	126,9	0,027	121,5	0,021	174,2	0,026
Івано-Франківська	23,6	0,014	7,4	0,003	27,9	0,012	8,0	0,003	31,7	0,011	76,7	0,023	12,5	0,003
Київська	220,0	0,078	285,4	0,072	389,3	0,073	290,0	0,077	392,2	0,091	604,3	0,113	761,7	0,129
Кіровоградська	15,0	0,010	12,5	0,006	77,0	0,030	48,2	0,027	63,6	0,031	57,5	0,023	56,1	0,020
Луганська	3,4	0,001	7,5	0,000	3,7	0,001	2,1	0,001	4,3	0,001	6,6	0,001	31,9	0,005
Львівська	126,8	0,031	130,8	0,024	399,2	0,057	314,6	0,066	361,8	0,064	373,0	0,053	562,8	0,071
Миколаївська	52,3	0,028	93,5	0,036	187,9	0,055	120,3	0,050	118,2	0,043	80,3	0,024	100,9	0,027
Одеська	260,4	0,055	459,6	0,072	821,7	0,097	713,9	0,119	831,8	0,119	732,6	0,085	858,4	0,088
Полтавська	58,8	0,024	90,1	0,028	107,4	0,029	124,6	0,043	148,1	0,045	134,6	0,034	135,7	0,027
Рівненська	37,5	0,024	72,0	0,006	32,8	0,012	22,5	0,011	26,0	0,011	21,9	0,008	26,8	0,009
Сумська обл.	700,5	0,060	133,1	0,062	22,0	0,068	205,7	0,104	214,3	0,094	265,0	0,094	222,2	0,069
Тернопільська	12,3	0,009	9,9	0,006	22,0	0,009	13,9	0,008	14,2	0,007	20,9	0,008	39,7	0,014
Харківська	289,4	0,052	378,4	0,051	373,2	0,038	301,5	0,043	343,2	0,042	369,7	0,037	412,9	0,036
Херсонська	15,5	0,010	26,2	0,012	15,4	0,005	18,5	0,009	20,1	0,009	39,8	0,010	20,7	0,007
Хмельницька	10,2	0,005	11,5	0,004	23,5	0,007	18,8	0,008	23,7	0,009	32,5	0,010	27,0	0,007
Черкаська	102,6	0,032	108,5	0,040	83,5	0,024	69,8	0,028	90,2	0,032	76,0	0,022	83,3	0,021
Чернівецька	8,5	0,007	5,7	0,003	8,7	0,004	4,2	0,003	6,6	0,004	13,6	0,006	8,6	0,003
Чернігівська	46,5	0,029	59,1	0,028	83,9	0,030	99,1	0,052	97,4	0,044	121,8	0,044	135,5	0,043
м. Київ	1157,3	0,080	1509,7	0,075	2224,7	0,085	1479,8	0,084	1762,4	0,094	2215,5	0,107	2483,4	0,105
м. Севастополь	10,3	0,013	14,4	0,013	25,5	0,017	23,2	0,024	30,1	0,026	35,1	0,025	39,2	0,024

оренда у конкретного підприємства сільгоспугідь площею понад 5000 га (а таких у регіонах є лише від п'яти до сорока, а інші, як правило до тисячі агровиробників у регіоні залишаються поза увагою іноземних інвесторів. Особливого вивчення потребує факт вилучення прямих іноземних інвестицій, переважно західними інвесторами у 2011 р. у розмірі 146,7 млн. дол. США (передусім – з акціонерного капіталу великих сільгоспвиробників Рівненської, Київської, Дніпропетровської, Сумської і Херсонської обл.) (табл. 6-7).

Відтак, позитивні тренди початку зростання частки секції А у ВДВ усіх регіонів України в 2011 р., а також збільшення робочих місць у секції А у більшості регіонів країни у 2012 р. слід правильно використати, сформувавши довгострокову мотивацію сільгоспвиробників на спрямування фінансових ресурсів на розвиток СТ. З огляду на необхідність розширення критеріального підходу та з метою удосконалення чинних Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, передусім щодо деталізації регіонального і секторального вимірів, на прикладі секції А КВЕД-2010 доцільно вимірювати інтегральний рівень безпеки АПК регіону із залученням в якості множників індикаторів [4, додаток 1]: 1) частку сільгоспугідь у загальній площі земельного фонду регіону (стимулятор); 2) частку посівних площ сільськогосподарських культур у площі сільгоспугідь для підприємств та населення регіону (стимулятор); 3) щільність зайнятого населення в секції А на площі сільгоспугідь, виділених для підприємств і населення (дестимулятор); 4) частку найманих працівників у кількості зайнятого в секції А населення (стимулятор); 5) рівень маржинального прибутку секції А (частка валової доданої вартості (ВДВ) в обсягах випуску товарів і послуг) (стимулятор); 6) частку секції А у накопичених обсягах ВДВ регіону (стимулятор); 7) частку продовольства в загальних обсягах експорту товарів (стимулятор); 8) частку імпорту продовольства у загальних обсягах витрат регіону (дестимулятор); 9) частку секції А у накопичених обсягах акціонерного капіталу нерезидентів (стимулятор). Для інших двадцяти секцій КВЕД існують інші окремі специфічні критерії щодо підбору індикаторів безпеки (табл. 8).

Найбільші інтегральні коефіцієнти безпеки, а відтак найстійкішими щодо протидії зовнішнім негативним впливам у 2011 р. мали області: Кіровоградська (0,496), Херсонська (0,451), Київська (0,436), Вінницька (0,435) і Черкаська (0,430). Водночас, найслабші показники мали області: Луганська (0,148), Закарпатська (0,169), Донецька (0,209), Дніпропетровська (0,211) і Запорізька (0,224).

Таким чином, забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави має відповідати критеріям: інвестиційної привабливості (з метою надання імпульсу для збільшення $НО_{АКНР}$ та збільшення в секції А частки найманих працівників у загальній кількості зайнятого населення та прибутковості – збільшення РМП шляхом сприяння укрупненню агровиробників),

Таблиця 6

Динаміка накопичених обсягів акціонерного капіталу нерезидентів у секції А КВЕД-2005 України та її регіонів у 2006-2012 рр.

Україна та її регіони	Роки, накопичені обсяги АКНР у секції А, (млн. дол. США)										Відносне ввідхлення роков, 2012/2006, %
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2011	2010	
Україна	404,3	557,3	813,3	793,0	838,7	692,0	800,7		692,0	800,7	198,0
<i>АР Крим</i>	9,3	8,6	9,6	10,8	10,8	10,4	10,2		10,4	10,2	109,4
Вінницька	11,7	16,0	18,5	17,7	17,8	16,6	23,0		16,6	23,0	196,6
Волинська	3,9	4,6	5,3	3,4	1,934	12,1	13,9		12,1	13,9	353,7
Дніпропетровська	29,6	44,7	55,0	62,6	57,3	45,0	54,1		45,0	54,1	182,8
Донецька	19,7	20,2	19,5	13,5	21,2	27,2	27,2		27,2	27,2	138,1
Житомирська	5,0	9,6	7,8	8,3	9,2	11,5	17,3		11,5	17,3	344,8
Закарпатська	2,4	3,0	3,0	2,4	2,7	2,0	2,7		2,0	2,7	112,2
Запорізька	1,6	1,5	11,5	15,6	29,0	5,4	6,9		5,4	6,9	444,1
Івано-Франківська	19,2	46,8	61,9	66,8	80,9	91,7	96,0		91,7	96,0	500,0
<i>Київська</i>	135,2	163,5	246,5	152,1	149,2	124,2	128,6		124,2	128,6	95,7
Кіровоградська	4,6	5,1	5,8	17,0	17,2	15,2	15,4		15,2	15,4	334,1
Луганська	2,5	2,7	0,9	2,8	2,3	2,3	4,2		2,3	4,2	166,5
Львівська	1,7	31,8	91,5	121,4	119,5	116,1	121,7		116,1	121,7	7362,4
<i>Миколаївська</i>	4,1	4,5	6,6	5,5	3,0	1,0	1,3		1,0	1,3	30,6
Одеська	5,9	6,3	5,8	7,4	8,4	11,2	13,0		11,2	13,0	220,3
Полтавська	8,4	7,0	18,4	18,0	14,4	11,8	13,2		11,8	13,2	157,7
Рівненська	12,6	9,6	46,5	46,5	49,8	15,6	16,2		15,6	16,2	578,0
Сумська	3,1	9,1	19,2	17,9	20,2	5,3	5,7		5,3	5,7	180,1
Тернопільська	3,8	5,5	6,6	7,1	7,3	9,3	10,9		9,3	10,9	288,9
<i>Харківська</i>	31,2	35,0	41,2	41,9	36,7	31,1	34,3		31,1	34,3	109,9
Херсонська	16,9	23,1	29,1	29,8	32,3	23,8	23,5		23,8	23,5	139,1
Хмельницька	3,9	7,7	11,0	11,9	12,4	12,0	15,8		12,0	15,8	406,3
Черкаська	19,5	20,2	28,9	19,0	23,9	27,1	29,0		27,1	29,0	148,7
Чернівецька	0,4	1,2	1,1	2,3	2,6	3,0	6,3		3,0	6,3	1682,9
<i>Чернігівська</i>	4,2	10,9	10,2	8,8	8,1	5,1	2,9		5,1	2,9	69,6

Таблиця 7

Динаміка часток секції А КВЕД-2005 у накопичених обсягах акціонерного капіталу нерезидентів України та її регіонів у 2006-2012 рр.

Україна та її регіони	Роки, частка секції А у накопичених обсягах АКНР										
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012				
Україна	0,019	0,019	0,023	0,020	0,019	0,014	0,015				
<i>АР Крим</i>	0,015	0,011	0,015	0,015	0,013	0,009	<i>0,006</i>				
Вінницька	0,108	0,105	0,115	0,096	0,086	0,073	0,094				
Волинська	0,014	0,012	0,020	0,010	0,009	0,041	0,038				
<i>Дніпропетровська</i>	0,005	0,006	0,008	0,009	0,008	0,005	<i>0,006</i>				
Донецька обл.	0,022	0,015	0,013	0,008	0,009	0,010	0,009				
Житомирська	0,033	0,047	0,037	0,035	0,036	0,034	0,048				
Закарпатська	0,008	0,009	0,008	0,007	0,007	0,006	0,007				
<i>Запорізька</i>	0,002	0,002	0,013	0,017	0,030	0,005	<i>0,006</i>				
Івано-Франківська	0,105	0,116	0,124	0,105	0,158	0,147	0,149				
Київська	0,149	0,146	0,183	0,100	0,093	0,071	0,067				
Кіровоградська	0,067	0,071	0,073	0,206	0,264	0,209	0,148				
<i>Луганська</i>	0,009	0,007	0,002	0,004	0,003	0,003	<i>0,005</i>				
Львівська	0,003	0,038	0,095	0,101	0,095	0,084	0,074				
<i>Миколаївська</i>	0,036	0,033	0,041	0,034	0,018	0,007	<i>0,005</i>				
Одеська	0,008	0,007	0,006	0,007	0,008	0,009	0,008				
Полтавська	0,026	0,019	0,036	0,040	0,026	0,017	0,014				
Рівненська	0,025	0,054	0,171	0,151	0,161	0,056	0,054				
Сумська	0,020	0,051	0,122	0,073	0,056	0,015	0,015				
Тернопільська	0,084	0,107	0,113	0,106	0,111	0,150	0,167				
Харківська	0,032	0,027	0,026	0,020	0,014	0,011	0,016				
Херсонська	0,133	0,133	0,151	0,151	0,159	0,115	0,096				
Хмельницька	0,042	0,059	0,080	0,054	0,068	0,065	0,076				
Черкаська	0,167	0,115	0,172	0,086	0,083	0,095	0,033				
Чернівецька	0,010	0,024	0,018	0,037	0,043	0,049	0,098				
Чернівецька	0,051	0,114	0,098	0,099	0,085	0,051	0,028				

Таблиця 8

Визначення інтегральних показників безпеки секції А України та її регіонів у 2011 р.

	Частка сільгоспцідд	Частка посівних	Частка площ у площі	сільгоспцідд для	населення регіону	Цільність зайнятого	населення в секції А	на площі	сільгоспцідд,	Частка найяких	приватників у	населення секції А	Рівні	маржинального	А	Частка секції А	у ВДВ	Частка	продолюєтва у	загальних обсягах	експорту товарів	Частка імпорту	продолюєтва у	загальних обсягах	вират	Частка секції А у	Інтегральний	
	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	стимул.	коєфіцієнт безпеки	
Україна	0,604	0,731	0,093	0,214	0,425	0,187	0,043	0,014	0,275																			
АР Крим	0,575	0,550	0,115	0,195	0,426	0,068	0,109	0,068	0,226																			
Вінницька	0,688	0,875	0,116	0,231	0,401	0,179	0,041	0,290																				
Волинська	0,412	0,600	0,140	0,140	0,406	0,168	0,041	0,290																				
Дніпропетровська	0,689	0,857	0,046	0,406	0,437	0,058	0,029	0,211																				
Донецька	0,671	0,805	0,118	0,193	0,447	0,043	0,022	0,100	0,209																			
Житомирська	0,432	0,589	0,065	0,321	0,423	0,184	0,042	0,034	0,313																			
Закарпатська	0,317	0,468	0,307	0,055	0,521	0,152	0,042	0,006	0,169																			
Запорізька	0,785	0,757	0,060	0,251	0,434	0,099	0,048	0,005	0,224																			
Івано-Франківська	0,352	0,683	0,282	0,073	0,473	0,127	0,049	0,147	0,260																			
Київська	0,538	0,750	0,039	0,825	0,407	0,139	0,499	0,113	0,436																			
Кіровоградська	0,724	0,921	0,073	0,232	0,443	0,251	0,560	0,209	0,496																			
Луганська	0,644	0,578	0,074	0,175	0,410	0,056	0,008	0,003	0,148																			
Львівська	0,473	0,546	0,198	0,072	0,476	0,098	0,169	0,053	0,276																			
Миколаївська	0,726	0,863	0,077	0,179	0,482	0,179	0,449	0,024	0,311																			
Одеська	0,665	0,807	0,072	0,238	0,441	0,084	0,358	0,009	0,286																			
Полтавська	0,651	0,912	0,068	0,393	0,401	0,144	0,129	0,034	0,110																			
Рівненська	0,412	0,632	0,110	0,180	0,423	0,176	0,081	0,056	0,290																			
Сумська	0,604	0,736	0,078	0,253	0,375	0,151	0,135	0,094	0,281																			
Тернопільська	0,694	0,811	0,140	0,101	0,392	0,227	0,307	0,088	0,388																			
Харківська	0,694	0,785	0,070	0,244	0,435	0,091	0,300	0,011	0,292																			
Херсонська	0,620	0,809	0,082	0,227	0,450	0,273	0,532	0,014	0,451																			
Хмельницька	0,712	0,733	0,108	0,189	0,395	0,209	0,288	0,010	0,371																			
Черкаська	0,627	0,919	0,116	0,288	0,374	0,226	0,435	0,022	0,450																			
Чернівецька	0,554	0,677	0,234	0,098	0,450	0,205	0,103	0,006	0,287																			
Чернігівська	0,539	0,665	0,071	0,281	0,410	0,197	0,401	0,044	0,375																			

інфраструктурної зрілості – спрямування інвестицій в основний капітал, передусім у розвиток сільської транспортної, складської, елеваторної та телекомунікаційної інфраструктури; збалансованості – утримання секціями А регіональних економік позитивного балансу зовнішньої торгівлі товарами і послугами шляхом розвитку внутрішнього виробництва свинарства, м'ясного та молочного скотарства; диверсифікованості – урізноманітнення структури суб'єктів і об'єктів ЗЕД (товарів, послуг, акціонерних капіталів, боргових зобов'язань); деконцентрації не лише виробничих, але і торговельних потужностей АПК.

Список використаних джерел

1. Конституція України. – 1996. – 28.06. – № 254к/96-ВР. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр/
2. Інтернет-ресурс Державної служби статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
3. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 р. : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К. : НІСД, 2013. – 576 с.
4. Україна. Міністерство економічного розвитку і торгівлі. Наказ №1277 від 29.10.2013 р. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. – Режим доступу : www.me.gov.ua.
5. Система економічної безпеки держави: моногр. / [заг. ред. А. І. Сухорукова]. – К. : ВД «Стилос», 2009. – 685 с.

Олексієнко Н.Н. Анализ развития сельских территорий Украины в контексте противодействия внешним негативным факторам экономической безопасности государства.

Проанализировано в региональном аспекте состояние свойств сельских территорий противодействовать негативным внешним экономическим факторам на примере определения интегрального коэффициента безопасности секции А Классификатора видов экономической деятельности в 2011 году.

Ключевые слова: внешнеэкономическая безопасность государства, показатель-стимулятор, показатель-дестимулятор, накопленные объёмы акционерного капитала нерезидентов, уровень маржинальной прибыли.

Oleksiyenko M.M. Analysis of development of rural territories of Ukraine in the context of counteraction the external negative factors of economic security of the state.

In the article is analyzed in a regional aspect properties of rural territories to counteract negative external economic factors on the example of determination of integral factor of security of section A of Classifier of types of economic activity.

Key words: external economic security of the state, indicator-stimulator, indicator-destimulator, accumulated volumes of equity of unresident, level of margin income.